

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 31/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 132/2016 a jeho uznesení z 19. augusta 2020, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Nt 39/2017 a uznesení z 18. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) i práva podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) a uzneseniami označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje označené uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, najmä aby vykonal dôležité lustrácie, ako to urobil Okresný súd Pezinok v rozhodnutí č. k. 42 T 58/2020 z 23. júla 2021.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 3 T 132/2016 z 19. augusta 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 1. júla 2021, sťažovateľovi podľa § 558 ods. 1 Trestného poriadku s poukazom na § 555 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uložil povinnosť nahradiť štátu vyplatenú odmenu a náhradu ustanovenej obhajkyne JUDr. Jany Kupcovej vo výške 3 590,53 eur. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k.

2 Nt 39/2017 z 18. januára 2021 obdobne sťažovateľovi uložil povinnosť uhradiť trovy obhajoby vo výške 1 958, 69 eur na účet okresného súdu.

3. Sťažovateľ žiadal ústavný súd o ustanovenie obhajcu podľa § 40 ods. 2 Trestného poriadku na prípadné zastupovanie pred ústavným súdom, pretože sa nachádza v nepriaznivej finančnej situácii.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti proti postupu a napadnutým uzneseniam argumentuje:

a) Vyššia súdna úradníčka dostatočným spôsobom nepreverovala sťažovateľove majtkové a zárobkové pomery pred rozhodnutím o povinnosti na náhradu trov konania. Neboli vykonané dôležité lustrácie vo verejných registroch, na ktoré poukazoval, preto nebolo možné objektívne zhodnotiť jeho pomery, pričom tak malo byť postupované, aj keď sťažovateľ ku dňu rozhodovania nepreukázal nárok na bezplatnú obhajobu alebo obhajobu za zníženú odmenu. Z lustrácií a z doručených dotazníkov sťažovateľa o majetkových pomeroch by súd považoval za preukázané, že sťažovateľ v súčasnosti nepoberá štátnu sociálnu dávku, nie je evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, že je nezamestnaný a jeho príjem za posledných 6 mesiacov nepresiahol sumu životného minima.

b) Okresný súd sa nevysporiadal s otázkou majúcou v jeho rozhodovacej činnosti podstatný význam, nerešpektoval požiadavky na kvalitu odôvodnení súdnych rozhodnutí, čím porušil označené práva.

c) Vyššia súdna úradníčka svojvoľne vykladala a aplikovala § 558 ods. 2 Trestného poriadku. Najmä tým, že nevykonala dôležité lustrácie aj v spojení s § 34 ods. 3 Trestného poriadku, keď vyvodila, že nárok na bezplatnú obhajobu je možné priznať v prípade, ak sa odsúdený nie vlastnou vinou dostal do situácie, keď napriek snahe objektívne nie je schopný splácať trovy obhajoby. Táto podmienka nevyplýva z preskripcie a deskripcie citovaných ustanovení zákona. Súd išiel nad rámec extenzívneho výkladu zákona a abstrahoval na seba úlohu zákonodarcu – výklad *per analogiam iuris*, o ktorom v rovine trestného práva procesného nemožno uvažovať.

d) Napadnuté uznesenia, ako aj skutkové a právne závery sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, predstavujú excés od stabilizovanej judikatúry. Závery súdu sú zjavne protirečivé a popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky. Dôvody rozhodnutia sú zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom a uzneseniami okresného súdu, ktorými bolo sťažovateľovi uložené nahradiť trovy obhajcu štátu.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Na predbežnom prerokovaní ústavný súd preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum.

9. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde].

10. Z ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike (princíp subsidiarity) vyplýva, že ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

11. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Ústavný súd pri skúmaní podmienok konania dopytom na okresnom súde zistil, že sťažovateľ podal proti napadnutým uzneseniam okresného súdu sťažnosti. Sťažnosť proti uzneseniu č. k. 2 Nt 39/2017 z 18. januára 2021 bola zamietnutá uznesením sudcu z 15. februára 2021, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 9. marca 2021. Sťažnosť proti uzneseniu č. k. 3 T 132/2016 z 19. augusta 2020 bola zamietnutá uznesením sudcu z 1. júla 2021, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 7. júla 2021. Uznesenia vydané sudcom okresného súdu neboli ústavnou sťažnosťou napadnuté.

13. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutými uzneseniami okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. Uplatnenie právomoci okresného súdu vylučuje, aby v uvedenej veci rozhodoval ústavný súd, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.1. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

14. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadava, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

15. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zřejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu